

Mária edinburghi hercegnő – Viktória királynő unokája (második fiának, Alfréd hercegnek a lánya) – 1875-ben született. Anyja II. Sándor cár egyetlen életben maradt lánya, Marija Alekszandrovna orosz nagyhercegnő volt. A családban csak Missyként emlegetett hercegnő neveltetése részben Angliához, részben Máltához – ahol apja a földközi-tengeri brit flotta parancsnoka volt –, részben

pedig Németországhoz kötődik, mivel apja egyúttal a Szász-Coburg-ház feje lett 1893 után. Máriát ugyanebben az évben feleségül vette a Hohenzollern-házból származó román trónörökös, az 1914-ben trónra lépő I. Ferdinánd.

A hercegnő hamar népszerű lett a román nyilvánosságban: egyrészt viszonylag hamar (és jól) megtanult románul, másrészt nyilvános szerepléseiben tökéletesen azonosult a román közvélemény célkitűzéseivel; továbbá ügyelt arra, hogy viselkedésével vagy öltözködésével ne botránkoztassa meg az ortodox egyházat. Ugyanakkor a dinamikus kisállam Párizsra és általában Nyugat-Európára tekintő elitjének is a modernitás fuvallatát jelentette a sokszor túlságosan németesnek tartott királyi udvarban: rövidre vágott frizurájával például divatot teremtett. A lovaglás iránti szenvedélye külföldön is ismert volt, sőt a megfigyelők szerint jobban ülte meg a lovat, mint királyi férje. A Románia által vívott

Ablonczy Balázs

MÁRIA KIRÁLYNÉ

Románia „titkos fegyvere”

Mária román királyné szerepéről a párizsi békekonferencián számos történet kering, vannak, akik azt állítják: semmire nem volt jó az egész, mások szerint az egész egy nagyszabású udvarlási kísérlet a nyugati szövetségesek megnyerésére; adakozó kedvű udvarhölgyekkel és erotikus fülledtséggel. Érdekes súlyozni ezen vélemények között: Ferdinánd román király hitvese a kármentés céljával érkezett Párizsba, és befolyásának, kapcsolatainak, illetve intelligenciájának hála egy sor, Romániának kedvező döntést el tudott intézni - de korántsem mindent. Lássuk ezeket!

balkáni háborúk, majd az első világháború során, ha lehet, még tovább növelte népszerűségét: rendszeresen látogatta a tábori kórházakat, sőt betegápolói feladatokat is vállalt, amiről a korabeli média szorgosan tudósított.

Miután férje 1914-ben trónra lépett, következetesen a központi hatalmakkal szembeni álláspontot foglalt el, és támogatta Románia hadba lépését az antant oldalán. „Mária királyné azzal az elszárással lépett be a háborúba, ahogy egy szerzetesrendbe szokás” – írta róla Saint-Aulaire gróf, bukaresti francia követ, aki – hasonlóan a külföldi diplomaták nagy részéhez – őszintén rajongott az uralkodó hitveséért. Ebből logikusan következett, hogy a királyné élesen ellenezte az 1918 májusában aláírt bukaresti békét.

Ez a Marghiloman-kormány által megkötött szerződés meglehetősen kínos helyzetbe hozta a román delegációt a békekonferencián. Az akkori miniszterelnök, Ion Brătianu nehéz helyzetben találta magát: a különbéke a nagyhatalmak szemében érvénytelenítette a bukaresti titkos szerződés területi ígéreteit, és ezt a békecsinálók elég sokszor az egyre ingerültebb román kormányfő orra alá dörgölték. Ebben a helyzetben állt elő Brătianu azzal az ötlettel, hogy Mária jöjjön Párizsba, és próbálja megpuhítani az antant képviselőit.

Férjével ellentétben, aki nem nézte jó szemmel miniszterelnöke erőszakosságát és önféjűségét, a királyné kezdettől jó viszonyt ápolt a nemzeti liberális politikussal, és szívesen kötélnek állt. Útját emellett olyan politikai számítások is kísérték, hogy a békekonferencia egyes, Románia számára hátrányos döntéseiért ne csak a kabinet vállalja a felelősséget, hanem abban az udvarnak is osztoznia kelljen. Mária királyné kétségkívül jobban megtalálta a hangot Wilsonnal és Clemenceau-val, mint Brătianu miniszterelnök. Az akkor 43 éves Mária vonzó és szellemes nő volt, akinek nyelvtudása, műveltsége, nagy-

világi modora sokakra volt hatással az általa meglátogatott döntéshozók közül.

A királyné 1919. március elején érkezett Párizsba. Néhány napnyi ott-tartózkodás után átkelt Nagy-Britanniába, majd március legvégén visszatért, és

egymást. A találkozó politikai hasznáról erősen megoszlottak a vélemények (nemcsak a román politikusoké, de a történészeké is).

A királyné kétségtelenül kulcspillantásban, a Bánságért folytatott szerb-román vita te-

ben. A személyéhez kapcsolódó híreszteléseket részben magánélete magyarázza: a korban elég sok félrelépéséről pletykáltak. Hírbe hozták egy kanadai katonatiszttal, egy Stirbey herceggel és egy amerikai hotelmágnással, sőt Loie Fuller amerikai mozdulatművésznővel is – bár ez utóbbinak valószínűleg nem volt alapja.

A román alkalmazásban álló kéjnök vagy éppen a királyné buja udvarhölgyeinek története azért születhetett meg, mert a Párizsban ekkoriban fénykorukat élő irodalmi és politikai szalonok némelyike francia-román arisztokraták és értelmiségiek köré szerveződött. Anna de Noailles, Hélène de Vacaresco (Ferdinánd király egy korábbi kedvese) vagy a Bibescók (Antoine román diplomata például az író Marcel Proust jó barátja volt) olyan kapcsolati hálóval rendelkeztek a francia fővárosban, amellyel kevesen vetekedtek.

A jó kapcsolatok ellenére Románia komoly engedményekre kényszerült a békekonferencián. Nemhogy a Tiszántúllal, de Békéscsaba vagy Debrecen sem lett Románia része; a Bánságot meg kellett osztani és a Duna feletti szuverenitásának egy részét is elvesztette az ország, mivel a dunai hajóforgalmat egy időre szövetséges irányítás alá helyezték. És bár Brătianu lemondott a békeszerződésekhez csatolt kisebbségvédelmi egyezmények miatt, Románia mégiscsak rákényszerült azok aláírására – igaz, a román delegáció ebben is jelentős engedményeket ért el.

Mindent összevetve Mária királyné utazása 1919 tavaszán valószínűleg inkább társasági epizódja volt a békekonferenciának, mint valódi, pikáns részletekkel színezett kéjút. Kétségkívül helyreállított bizonyos megromlott szövetséges kapcsolatot a békekonferencián. De Románia súlyát nem ez adta meg Párizsban, hanem a magyar bolsevizmussal való riogtatás, a déloroszországi antantintervencióban nyújtott segítség és egy majdani szövetséges rendszerben neki szánt szerep. ♦

Aix-les-Bains-be való távozása előtt újabb bő tíz napot töltött a francia fővárosban. Ünneplően fogadták a francia Akadémián, találkozott Clemenceau-val, Poincaréval, Wilson amerikai elnökkel, és ami ennél is fontosabb: az elnök feleségével, Edith Wilsonnal, akivel rögtön rokonszenvesnek találták

tőpontján érkezett Párizsba. (Itt nem ért el átütő sikert.) Az a hír járta, hogy ő lobbizott a románbarát Berthelot tábornok posztján tartásáért. (Ha valóban lobbizott, akkor ebben kétségkívül sikerrel járt.) Megnyerő személyisége sokat segített a mogorva és sértett Brătianu okozta hátrányok leküzdésé-